वन अनुसन्धान डायरी

प्रदेश सरकार

वन, वातावरण तथा भू संरक्षण मन्त्रालय

वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र

गण्डकी प्रदेश, पोखरा

२०७८

व्यक्तिगत विवरण

नाम

ठेगाना

कर्मचारी संकेत नं.

पद

सेवा/समूह

श्रेणी/तह

ब्लड ग्रुप

मोबाईल नं.

ईमेल

नागरिकता नं.

स्थायी लेखा नं.

आबद्ध कार्यालय

कार्यालयको फोन नं.

इमेल

वेबसाइट

गण्डकी प्रदेशको संक्षिप्त परिचय

भौगोलिक अवस्थिती	▪ २७°२६'१५" उत्तरी आक्षांश देखि २९°१९'५०" उत्तरी आक्षांश सम्म ▪ ८२°५२'४५" पूर्वी देशान्तर देखि ८५° १२' ०५" पूर्वी देशान्तर सम्म फैलिएको ▪ अग्लो भू भाग: धौलागिरी हिमाल (८१६७ मि.) ▪ होचो भूभाग: नवलपुरको त्रिवेणी सुस्ता
भौगोलिक क्षेत्र	▪ उच्च हिमाल: ९६८२ वर्ग कि.मि. (४४%), ▪ उच्च पहाड: ४८३० वर्ग कि.मि. (२२%), ▪ मध्य पहाड: ६४८० वर्ग कि.मि. (२९%), ▪ शिवालिक: १०१३ वर्ग कि.मि. (५%), ▪ तराई: २ वर्ग कि.मि. (०.०१%),
जम्मा जिल्ला (११)	▪ हिमाली जिल्ला: मनाङ, मुस्ताङ, म्याग्दी ▪ पहाडी जिल्ला: गोरखा, लमजुङ, तनहूँ, स्याङ्जा, कास्की, पर्वत, बाग्लुङ ▪ तराई जिल्ला: नवलपरासी (बर्दघाट सुस्तापूर्व)
कूल क्षेत्रफल	२१,९७४ वर्ग कि.मि. (नेपालको कूल क्षेत्रफलमध्ये १४.६७% क्षेत्रफल ओगटेको)
राजधानी	पोखरा महानगरपालिका
राजनैतिक विभाजन	▪ स्थानीय तह: ८५ (पोखरा महानगरपालिका-१, नगरपालिका-२६, गाउँपालिका-५८), ७५९ वडाहरु ▪ प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्र: १८ ▪ प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्र: ३६
हावापानी	उष्ण मनसुन देखि टुन्ड्रा सम्म
प्रमुख नदी	११ हिमनदी (त्रिशुलीको आंशिक जलाधार, बूढी गण्डकी, मर्स्याङ्दी, दरौंदी, सेती, मादी, मर्दी, मोदी, म्याग्दी खोला, कालीगण्डकी, बडीगाड)
प्रमुख ताल/कुण्ड	फेवा ताल, बेगनास ताल, रुपा ताल, तिलिचो ताल, दामोदरकुन्ड आदि
मुख्य हिमाल	अन्नपूर्ण, धौलागिरी, माछापुच्छ्रे, मनास्लु, गणेश हिमाल
मुख्य धार्मिक तथा ऐतिहासिक महत्वका स्थलहरु	मनकामना मन्दिर, गोरखनाथ, गोरखा दरबार, ताल बाराही मन्दिर, विन्दाबासिनी मन्दिर, भिमसेन मन्दिर, अकला देबी, बागलुङ कालिका भगवती मन्दिर, मुक्तिनाथ मन्दिर, मौला कालिका मन्दिर
पर्यटकीय महत्वका स्थानहरु	फेवा ताल, पातालेछाँगो, डेविस फल्स, चमेरो गुफा, महेन्द्र गुफा, सराङकोट, शान्ति स्तूपा, माटेपानी गुम्बा, घान्द्रुक, लान्द्रुक, पोथाना, घोरेपानी पुन हिल ट्रेक, अन्नपूर्ण बेस क्याम्प ट्रेक, मर्दी हिमाल ट्रेक, ल्वाङ घलेल, बन्दीपुर, कुश्मा बन्जी जम्प, हिमचुली पिक, ताल बराही मन्दिर, अन्तराष्ट्रिय माउन्टेन म्यूजियम, अस्ट्रेलियन बेस क्याम्प धम्पुस

❖ वन क्षेत्र

सि.नं.	डिभिजन वन कार्यालय	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	वनको जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	वन क्षेत्र प्रतिशत
१	नवलपुर	१३२९०२	७६४९३	५७.५५५९
२	गोरखा	३६३६५१	१३१४५६	३६.१४८९
३	लम्जुङ	१६५९०२	९१४६३	५५.१३०७
४	तनहुँ	१५६९०२	८२५४९	५२.६११८
५	कास्की	२०८१०७	९४७९६	४५.५५१६
६	पर्वत	५४०५५	२७४८०	५०.८३७१
७	स्याङ्जा	१०३५६९	४७७२०	४६.०७५६
८	बागलुङ	१५१९९१	८२७५२	५४.४४५३
९	म्याग्दी	२१०२१८	१०३७२७	४९.३४२६
१०	मनाङ	२३१६८३	२८०८७	१२.१२३
११	मुस्ताङ	३५५७५२	२८४२२	७.९८९२७
	जम्मा	२१३४७३२	७९४९४५	३७.२३८६

(स्रोतः वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग, २०१८)

❖ गण्डकी प्रदेशमा रहेका संरक्षण क्षेत्रहरू

नेपालको कूल संरक्षित क्षेत्रफलको ६.८२ प्रतिशत र गण्डकी प्रदेशको कूल क्षेत्रफलको ४५.६८ प्रतिशत ओगटेको छ ।

सि. नं.	नाम	स्थापना (वि.सं)	कूल क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जम्मा ओगटेका क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	ओगटेको जिल्ला
१	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र	२०४९	७६२९	७६२९	कास्की, मनाङ, मुस्ताङ, म्याग्दी, लम्जुङ
२	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र	२०५५	१६६३	१६६३	गोरखा

३	ढोरपाटन शिकार आरक्ष	२०४४	१३२५	५०१.१	बगलुङ, म्याग्दी
४	चितवन राष्टिय निकुञ्ज	२०३०	९५२.६३	२४६.४१	नवलपुर

❖ गण्डकी प्रदेशमा परस्थानीय संरक्षण (Ex situ conservation) अन्तर्गत जैविक विविधताको संरक्षण गरेका संस्थाहरुको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

सि.नं.	नाम	क्षेत्रफल	अवस्थित जिल्ला
१	भानुभक्त प्राणी उद्यान	४२५ हे.	ब्यास नगरपालिका, तनहुँ
२	पोखरा प्राणी उद्यान	१३४ हे.	पोखरा महानगरपालिका-३१, कास्की

❖ रामसार साइटमा सूचीकृत गण्डकी प्रदेशका सिमसार क्षेत्र

सि. नं.	नाम	सूचीकृत मिति (ई.सं.)	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जिल्ला
१	पोखरा उपत्यका ताल कलष्टर (फेवा, बेगनास, रुपा, साना मैदी, दिपाङ, खास्टे, न्यूरेनी, गुँदे, कमलपोखरी)	२०१६।०२।०२	६०,५६१	कास्की

❖ मुख्य जडिबुटि तथा गैरकाष्ठ वन पैदावरका प्रजातीहरू

यार्सागुम्बा, सतुवा, तेजपात, चिराइतो, कुरिलो, कुटकी, सुगन्धवाल, मजिठो, जटामसी, टिमुर, सिलटिमुर, सेतकचिनी, सतुवा, निरमसी, पाँचऔले, लौठ सल्ला, वन लसुन आदि ।

❖ मुख्य वनस्पतिजन्य बाह्य मिचाहा प्रजातीहरू

कालो वनमारा, गन्धेझार, नीलो गन्धे, काँडे लुडो, थाकल झार, कालो कुरो, सेतो वनमारा, जलकुम्भी, झुसे चित्लाडे, वन सिलाम, बेसरम, किर्ने डाँडा, कराँते घाँस, लहरे वनमारा, लज्जावती झार, ठूलो चरिअमिलो झार, पाती झार, ठूलो टाप्रे, सानो टाप्रे, थाङ्ने झार आदि ।

❖ मुख्य रूख प्रजातीहरू

कटुस, चिलाउने, उत्तिस, सल्ला, साल, चाप, पैंयू, टाकी, खस्रु, बाँझ, गुराँस, टुनी आदि ।

वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र, गण्डकी प्रदेश, पोखरा

- **परिचय**

प्रदेश सरकारको स्थापनासँगै गण्डकी प्रदेशमा उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालयको स्थापना वि.सं. २०७४ माघ २४ मा भएको थियो। यस मन्त्रालय (हाल: वन, वातावरण तथा भू संरक्षण मन्त्रालय) मातहतको वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द, पोखरा नेपालको सात प्रदेशमा रहेको सातवटा वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र मध्ये एक हो।

वि.सं. २०५० मंसिर १ गते पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय वन तालिम केन्द्र स्थापना गरी यस क्षेत्रमा तालिम सम्बन्धी कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुदै आएका थिए। तत्कालिन समयमा वि.सं. २०४६ सालदेखि डेनमार्क सरकारको सहयोगमा डानिडा सामुदायिक वन विकास परियोजना र वि.सं. २०५५ देखि २०६१ सालसम्म प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन क्षेत्रगत सहयोग कार्यक्रम (NARMSAP) को प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग वन मन्त्रालय अन्तर्गतका क्षेत्रीय वन निर्देशनालय तथा जिल्ला वन कार्यालयहरुलाई प्राप्त थियो। क्षेत्रीय वन तालिम केन्द्रको स्थापना भए पश्चात उक्त परियोजनाहरुको प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग तालिम केन्द्रलाई पनि प्राप्त भएको थियो। तत्पश्चात नेपाल सरकारको बजेटबाट सम्पूर्ण तालिम कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुँदै आएको थियो।

आ.व. २०७०/०७१ को संगठन पुर्नसंरचनाले वन तथा भू संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत केन्द्रिय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्रलाई छुट्टै निकायको रुपमा स्थापना गरेको थियो भने क्षेत्रीय स्तरमा रहेका पाँच वटा क्षेत्रीय वन तालिम केन्द्रहरुलाई केन्द्रिय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्रको मातहत रहने गरी व्यवस्था गरेको थियो। नेपालको संविधान २०७२ बमोजिम राज्य संरचना भई संघ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहका सरकारको व्यवस्था भएसँगै केन्द्रमा रहेको वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग र केन्द्रिय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्रलाई समायोजन गरी वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रको रुपमा विकास गरियो। सो अनुरुप गण्डकी प्रदेश सरकारको उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय मातहत वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्दको स्थापना वि.सं २०७५ मा भई वन, वातावरण, वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान तथा तालिम संचालन गर्दै आइरहेको छ।

- **लक्ष्य/उद्धेश्य**

➪ वन, वनस्पति, वन्यजन्तु, जैविक विविधता, जलाधार लगायतका क्षेत्रमा अध्ययन, अनुसन्धान मार्फत नीति निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने।

➪ वन क्षेत्रमा भएका अध्ययन अनुसन्धानहरुको प्रचार प्रसार मार्फत सरोकारवाला समक्ष पुऱ्याउने।

- कार्यान्वयन तहका सरोकारवालाहरुलाई प्राविधिक, सामाजिक र व्यवस्थापकीय क्षेत्रमा सहयोग पुऱ्याउन निम्न तथा मध्यम स्तरका वन प्राविधिक र प्रशासनिक कर्मचारीहरुलाई तालिम प्रदान गरी सक्षम बनाउने ।
- तालिम आवश्यकता पहिचान गरी समयमै प्रभावकारी तालिम संचालन तथा अनुगमन र मुल्याङ्कन गर्ने ।

कार्यक्षेत्रको विवरण

गण्डकी प्रदेशका ११ वटा जिल्ला यस केन्द्रको कार्यक्षेत्र हो । वन, वातावरण तथा भू संरक्षण मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश, वन निर्देशनालय, डिभिजन वन कार्यालय मुस्ताङ, मनाङ, म्याग्दी, गोरखा, लमजुङ, तनहूँ, स्याङ्जा, कास्की, पर्वत, बागलुङ र नवलपरासी (बर्दघाट सुस्तापूर्व), भू-तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय (पर्वत र तनहुँ), ताल संरक्षण तथा विकास प्राधिकरण, पञ्चासे संरक्षित वन कार्यक्रम, ढोरपाटन शिकार आरक्षको कार्यालय, बिउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, कास्की, भानु प्राणी उद्यान, अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र आयोजना तथा मनास्लु संरक्षण क्षेत्र आयोजना लगायतका कर्मचारीहरुलाई आवश्यक पर्ने तालिमहरु संचालन गरी क्षमता तथा नेतृत्व विकासमा सहयोग पुऱ्याउनुका साथै उल्लेखित कार्यक्षेत्रमा वन, वनस्पति, वन्यजन्तु, जैविक विविधता, जलाधार, जलवायु परिवर्तन, भू-उपयोगिता लगायतका क्षेत्र/विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण गर्नु यस केन्द्रको मुख्य काम हो ।

संगठनात्मक संरचना

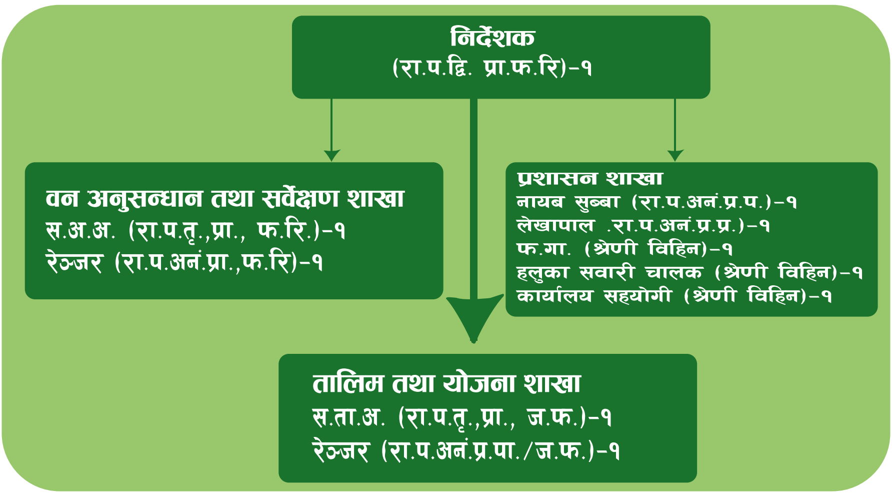

गण्डकी प्रदेशमा वन तथा वातावरण क्षेत्रमा काम गर्ने कार्यालयहरुको विवरण

सि. नं.	कार्यालयको नाम ठेगना	कार्यालय प्रमुखको नाम थर	कार्यालय प्रमुखको सम्पर्क नं	कार्यालयको सम्पर्क नं	ईमेल
१	व.वा.भू.सं.मन्त्रालय, गण्डकी प्रदेश, पोखरा	महेश्वर ढकाल	९८५६०८९१७७	०६१-४६७६५४	*moitfe4@gmail.com*
२	वन निर्देशनालय, गण्डकी प्रदेश, पोखरा	केदार पौडेल	९८५६०३४६५२		*wrfdpkr@gmail.com*
३	वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र,गण्डकी प्रदेश, पोखरा	राजेश मल्ल	९८५११६२८४९	०६१-४६६९७४	*frtc.gandaki@gmail.com*
४	डिभिजन वन कार्यालय, कास्की	केदार बराल	९८५६०३७५०७	०६१-५२०१७१	*dfokaski@gmail.com*
५	डिभिजन वन कार्यालय, स्याङ्जा	तोयानाथ पौडेल	९८५६०५३१३५	०६१-४२३१३५	*syadfo@dof.gov.np*
६	डिभिजन वन कार्यालय, तनहुँ	कोमल राज काफ्ले	९८५६०६३१३५	०६५-५२०१३५	*dfotanahun@gmail.com*
७	डिभिजन वन कार्यालय, पर्वत	मेघराज पौडेल	९८५७६३०३९०	०६७-४२०१३५	*dfoparbat@gmail.com*
८	डिभिजन वन कार्यालय, म्याग्दी	सन्तोष खनाल	९८५७६२५१३५	०६९-५२०१३५	*mgddfo@gmail.com*
९	डिभिजन वन कार्यालय, बागलुङ	मुकुन्द प्रसाद अधिकारी	९८५७६३५१३५	०६८-५२०१३५	*dfobaglung@gmail.com*
१०	डिभिजन वन कार्यालय, मनाङ	विष्णु अधिकारी	९८५६०४९१४०	०६६-४४०१४०	*dfomanang@gmail.com*
११	डिभिजन वन कार्यालय, मुस्ताङ	रुकमागत सुबेदी	९८५७६५०२१७	०६९-४४०११७	*info@dfomustang.gov.np*
१२	डिभिजन वन कार्यालय, गोरखा	अशोक श्रेष्ठ	९८५६०४०१३६	०६४-४२०१३६	*dfogorkhaofficial@gmail.com*
१३	डिभिजन वन कार्यालय, लमजुङ	पुर्णेश्वर सुबेदी	९८५६०४६६३०	०६६-५२०१३५	*dfolamjung@gmail.com*
१४	डिभिजन वन कार्यालय, नवलपरासी पूर्व	मोहन राज काफ्ले	९८५७०८७६३६	०७८-५४०१३५	*dfonawalpur@gmail.com*
१५	बृहत जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय, पर्वत	दिवाकर पौडेल	९८५७६३०४५४	०६७-५२०११७	*swmoparbat@gmail.com*
१६	बृहत जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय, तनहुँ	कृष्ण प्रसाद घिमिरे	९८५६०६३१७५	०५६-५६३१७५	*swmotanahun@gmail.com*
१७	बृहत जलाधार व्यवस्थापन केन्द्र, गण्डकी	राम सिंह थापा	९८५६०६३४०७	०६१-४५३४०७	*gandakibasin@gmail.com*

१८	ताल संरक्षण तथा विकास प्राधिकरण, गण्डकी प्रदेश, पोखरा	डा. अनुप गुरुङ्ग	९८५६००२९२२	०६१-५८१२७०	lcdagandaki@gmail.com
१९	वन विउँ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, कास्की	निर्मला सिंह भण्डारी	९८५६०७७५८३	०६१-५३६४२४	seed.pkr2075@gmail.com
२०	पञ्चासे वन संरक्षण क्षेत्र, कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यालय,गण्डकी प्रदेश, पोखरा	तिलक बहादुर थापा	९८४६०५१७७७		
२१	अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र सम्पर्क कार्यालय, कास्की	अमृत शर्मा	९८५६०५५५५३	०६१-४३०८०२, ४३११०२	acalo@dnpwc.gov.np
२२	मनास्लु संरक्षण क्षेत्र सम्पर्क कार्यालय, गोरखा	विश्व बाबु श्रेष्ठ	९८६०८३०७६६	०६४-४२१३८७	mca.liaisonoffice@gmail.com
२३	ढोरपाटन शिकार आरक्ष	बिरेन्द्र प्रसाद कँडेल	९८४१७७५८१७		dhorhr.gov@gmail.com
२४	भानुभक्त प्राणी उद्यान, तनहुँ	रुपक महर्जन	९८५१२१२३३१		zoologicalgarden-bhanu2018@gmail.com

• यस केन्द्रमा हाल कार्यरत कर्मचारीहको विवरण

सि. नं.	नाम	पद	तह	सम्पर्क नं.	इमेल
१	राजेश मल्ल	निर्देशक	दशौं	९८५६०४४०५२	raj_malla@yahoo.com
२	राजेश पौडेल	स.ता.अ.	सातौं	९८५७६५०५४५	frickrajesh@gmail.com
३	मन्जु के.सी.	स.अ.अ.	सातौं	९८६७६४९४५८	me.manju05@gmail.com
४	अंशु ढकाल	अधिकृत (वन)	छैटौं	९८६७६४९४५८	anshudhakal333@gmail.com
५	गीताकुमारी शर्मा	लेखापाल	पाँचौं	९८४३३२३३५९	sgita368@gmail.com
६	चुडला शेर्पा	रेञ्जर	पाँचौं	९८४३३२३३५९	chungla.sherpa@gmail.com
७	उत्तम कुंवर	ह.स.चा	श्रेणी बिहिन	९८६९३८२१७१	
८	राजकुमार बन्जारा	का.स.	श्रेणी बिहिन	९८२७१५४७६८	
९	इन्द्रा थापा	स्वीपर	श्रेणी बिहिन	९८४८२४८०८	

DATE
DAY
MONTH

S	M	T	W	T	F	S

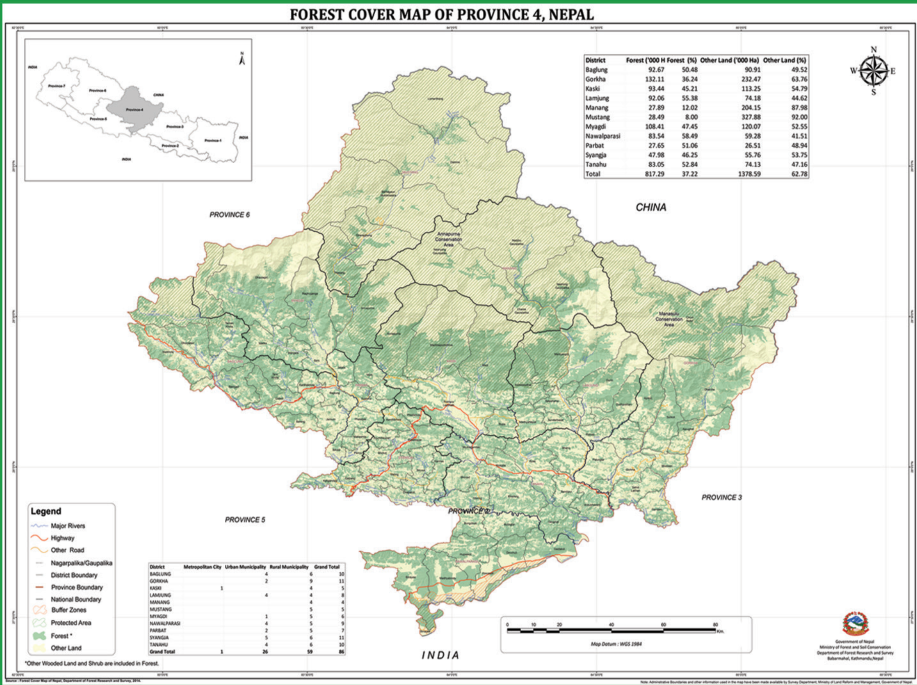

District	Forest ('000 H	Forest (%)	Other Land ('000 Ha)	Other Land (%)
Baglung	92.67	50.48	90.91	49.52
Gorkha	132.11	36.24	232.47	63.76
Kaski	93.44	45.21	113.25	54.79
Lamjung	92.06	55.38	74.18	44.62
Manang	27.89	12.02	204.15	87.98
Mustang	28.49	8.00	327.88	92.00
Myagdi	108.41	47.45	120.07	52.55
Nawalparasi	83.54	58.49	59.28	41.51
Parbat	27.65	51.06	26.51	48.94
Syangja	47.98	46.25	55.76	53.75
Tanahu	83.05	52.84	74.13	47.16
Total	817.29	37.22	1378.59	62.78

District	Metropolitan City	Urban Municipality	Rural Municipality	Grand Total
BAGLUNG		4	6	10
GORKHA		2	9	11
KASKI	1		4	5
LAMJUNG		4	4	8
MANANG			4	4
MUSTANG			5	5
MYAGDI		1	5	6
NAWALPARASI		4	5	9
PARBAT		2	5	7
SYANGJA		5	6	11
TANAHU		4	6	10
Grand Total	1	26	59	86

स्रोतः वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र, बबरमहल, काठमाण्डौं

प्रदेश सरकार

वन, वातावरण तथा भू संरक्षण मन्त्रालय

वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र

गण्डकी प्रदेश, पोखरा

फोन नं.: ०६१-४६६९७४

E-mail: frtc.gandaki@gmail.com Website: frtc.gandaki.gov.np